

Zuideinde 28 te Meppel

Gemeente Meppel

Een archeologisch bureauonderzoek

VERGETEN LANDSCHAP RAPPORT 18

Auteur: drs. C. Helmich (sr. Prospector)

vergeten
landschap

Auteur: drs. C. Helmich (sr. Prospector)

Projectnummer: 60389

Arnhem, 2014

COLOFON

Reeks: Vergeten Landschap rapport 18

Datum: 24-02-2014

Opdrachtgever: De Weteringborgh B.V.

Contactpersoon: Dhr. H. Giethoorn

Projectcode: 60389

Tekst: C. Helmich

Autorisatie: C. Helmich

Versie: definitief

ISSN: 2214-014X

Arnhem 2014

SAMENVATTING

In opdracht van De Weteringborgh B.V. heeft Vergeeten Landschap een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied dat gelegen is aan Zuideinde 28 in Meppel. De aanleiding van het onderzoek vormt de voorgenomen nieuwbouw van een appartementencomplex. Het terrein is momenteel bebouwd en bestraat. In de toekomst zal het pand afgebroken worden en zullen er op vrijgekomen plek een appartementencomplex en een aantal parkeerplaatsen worden gerealiseerd.

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van een archeologisch monument. Het bureauonderzoek heeft echter uitgewezen dat het plangebied zeer waarschijnlijk sterk verstoord is als gevolg van graaf en bouwwerkzaamheden in het verleden. Historisch onderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied pas vanaf 1866 bebouwd is. In 1966 is alle bebouwing afgebroken. Vervolgens hebben er in 1980 en in 1997 wederom bouwwerkzaamheden plaatsgevonden op het terrein. Dit alles maakt dat de kans minimaal is, dat er intacte archeologische waarden in de ondergrond aanwezig zijn. Een archeologisch vervolgonderzoek wordt derhalve ook niet zinvol geacht.

INHOUD

1. Inleiding.....	3
1.2 Aanleiding	3
1.3 Doel- en vraagstelling	3
2. Administratieve gegevens.....	5
3. Gegevens plangebied	6
4. Bureauonderzoek.....	7
4.1 Aardkundige gegevens.....	8
4.2 Bekende archeologische waarden	11
4.3 Historische situatie	14
5. Gespecificeerde archeologische verwachting.....	23
6. Conclusie en aanbevelingen.....	24
7. Selectieadvies.....	24
8. Bronnen	26

1. INLEIDING

1.2 AANLEIDING

In opdracht van De Weteringborgh B.V. heeft Vergeten Landschap een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied dat gelegen is aan Zuideinde 28 in Meppel. De aanleiding van het onderzoek vormt de voorgenomen nieuwbouw van een appartementencomplex. Het terrein is momenteel bebouwd en bestraat. In de toekomst zal het pand afgebroken worden en zullen er op de vrijgekomen plek een appartementencomplex en een aantal parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Door grondwerkzaamheden ten behoeve van de sloop en de nieuwbouw zal de bodem geroerd worden op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is. Hierbij bestaat de kans dat binnen het plangebied aanwezige archeologische waarden worden verstoord.

Het plangebied bevindt zich, volgens de nieuwe archeologische verwachtingenkaart, in een zone met een hoge archeologische waarde. Omdat het plangebied in de historische kern van Meppel ligt is besloten om in eerste instantie een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren, waarbij met name is gelet op de historische achtergrond van de locatie, zodat er een inschatting gemaakt kan worden van de verwachte verstoringen en van de ouderdom van de eventuele archeologische resten.

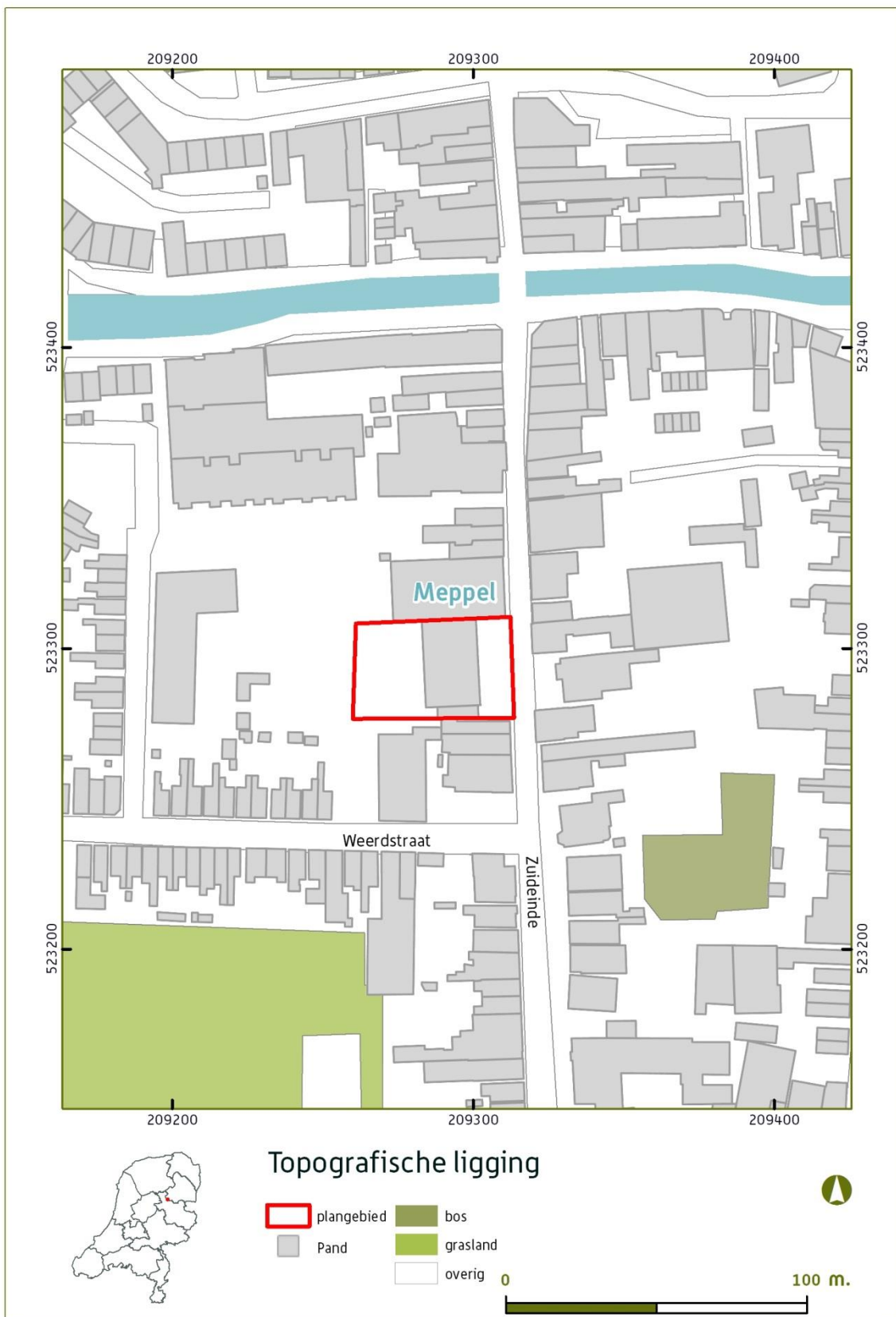
1.3 DOEL- EN VRAAGSTELLING

De doelstelling van het bureauonderzoek is het formuleren van een archeologische verwachting aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied.

Op basis van de onderzoeksresultaten wordt aangegeven of en welk type archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is. De volgende onderzoeksvragen zullen in dit rapport aan de orde komen:

- Wat is de fysiek landschappelijke ligging van de locatie?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied?
- Wat is de historische achtergrond van het plangebied?
- Zijn er archeologische waarden te verwachten in het plangebied?
- Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 (Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2011)

Figuur 1: Topografische kaart

2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Adres	Zuideinde 28 Meppel
Gemeente	Meppel
Toponiem	Zuideinde te Meppel
Kadastrale gegevens	Meppel, sectie A nummer 8937
x/y coördinaten	209258-523315 209311-523314 209315-523278 209258-523274
Oppervlakte	1500 m ²
Cis-code	60389
Bevoegd gezag	Gemeente Meppel Grote Oever 26 7942 BJ Meppel Het rapport wordt getoetst door Wijnand van der Sanden van het Drents Plateau 0592-305932 w.sanden@drentsplateau.nl

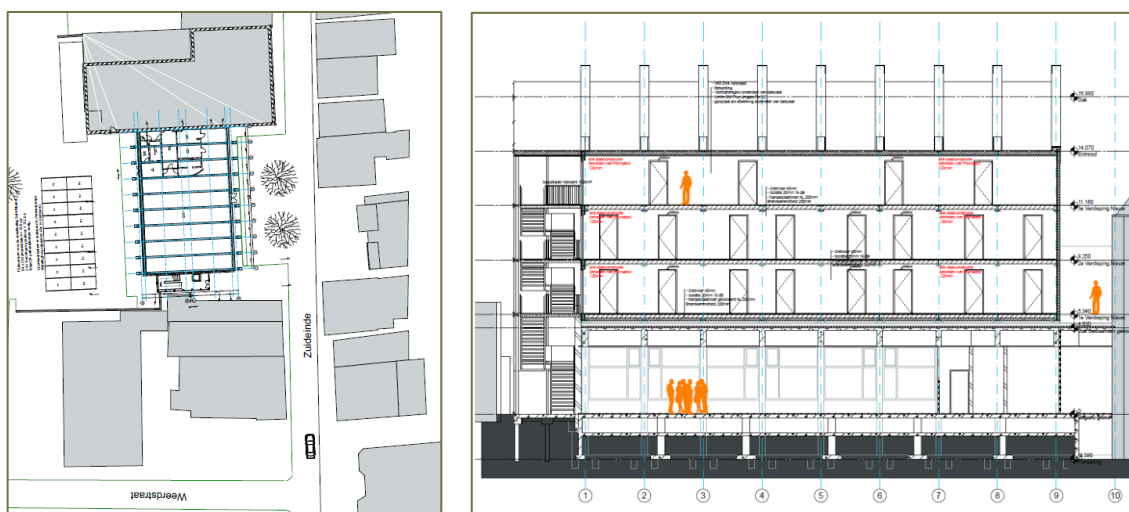
Tabel 1: Administratieve gegevens

3. GEGEVENS PLANGEBIED

Het plangebied is gelegen aan Zuideinde 28 in Meppel. Het terrein is al vanaf het eind van de 19^e eeuw bebouwd. Het huidige pand dateert uit volgens de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAGviwer) van het kadaster) uit 1997. Het pand was voorheen in gebruik als kantoor van Randstad uitzendbureau. Momenteel staat het pand leeg (zie figuur 2a). De nieuwbouw wordt op vrijwel dezelfde plaats als het huidige pand gerealiseerd (figuur 2b). De kans is dus zeer groot dat de bodem reeds geroerd is. Achter het pand zullen 18 nieuwe parkeerplaatsen worden gerealiseerd. De bodem zal daarbij niet diep geroerd gaan worden. De parkeerplaatsen aan de voorkant komen volgens de plannen te vervallen. De bomen blijven staan. De plannen zijn nog in conceptfase. Het zou dus kunnen dat de toekomstige situatie iets afwijkt van de gepresenteerde plannen.

Figuur 2a: Huidige situatie, rechts op de foto het voormalige postkantoor.

Figuur 2b: Bouwplannen, appartementencomplex met 18 parkeerplaatsen. Het pand wordt plaatselijk onderkelderd (fundering tot 2,40 meter onder het huidige maaiveld niveau). De plannen zijn nog in conceptfase.

4. BUREAUONDERZOEK

Het bronnenonderzoek heeft bestaan uit het onderzoeken van bestaande bronnen over het plangebied. Het bestaat uit drie delen, namelijk een landschappelijk deel, een archeologisch deel en een historisch deel.

In het landschappelijke deel is uitgelegd hoe het landschap in de buurt van het plangebied gevormd is en welke processen een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van bijvoorbeeld reliëfverschillen en verschillen in bodemsamenstelling. Het is belangrijk om een beeld te krijgen van de landschappelijke achtergrond omdat het landschap al van oudsher zeer bepalend was voor de locatiekeuze van onze voorouders. Archeologische vindplaatsen zijn niet willekeurig verspreid over het landschap maar zijn zeer bewust gekozen, aan de hand van landschapselementen zoals hoogte/diepte en ligging aan water

De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- Topografische kaart (Kadaster, 2011)
- Geomorfologische kaart (Stichting voor de Bodemkartering/Rijks Geologische dienst, via ARCHIS2)
- Bodemkaart (Stiboka, via ARCHIS2)
- Het Actuele Hoogtebestand van Nederland (www.ahn.nl)

In het archeologische deel is geïnventariseerd wat er in de buurt van het plangebied reeds onderzocht, gevonden en gedocumenteerd is. Daarnaast is gekeken wat het gemeentelijke beleid voorschrijft en wat de archeologische verwachting is van het plangebied.

De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- Indicatieve kaart archeologische waarden (geraadpleegd via de website van de RCE, Rijksdienst Cultureel erfgoed)
- Gemeentelijke/regionale archeologische beleidsadvieskaart (opgevraagd bij de bevoegde overheidsinstantie)
- Monumentenkaart (geraadpleegd via de website van de RCE, Rijksdienst Cultureel erfgoed)
- Kaarten waarop staat aangegeven waar archeologische vindplaatsen liggen en waar onderzoeken hebben plaatsgevonden. (ARCHIS2)

In het historische onderzoek zijn diverse oude kaarten geraadpleegd.

- Historische kaarten (Minuutplan, verzamelplan en Bonneblad, geraadpleegd via watwaswaar.nl)

Er is tevens contact opgenomen met de secretaris van de archeologische vereniging van Meppel (S. Willems). Vergeten Landschap heeft echter nog geen reactie gehad. Eventuele aanvullingen kunnen in het definitieve rapport worden opgenomen.

Op basis van de resultaten van de drie deelonderzoeken is een specifieke archeologische verwachting voor het terrein opgesteld. Deze is weergegeven in hoofdstuk 5.

4.1 AARDKUNDIGE GEGEVENS

Geomorfologie	Onbekend, vanwege de situering in de historische kern, waarschijnlijk een dekzandrug
Hoogte	Ongeveer 4 m + NAP
Bodem	Zeer waarschijnlijk geheel verstoord

Geologie en geomorfologie

Het oude centrum van Meppel bevindt zich hoger in het landschap dan haar directe omgeving (op ca. 5 m + NAP). Dat komt omdat Meppel ontstaan is op een dekzandrug (figuur 3). Het dekzand komt in het centrum al bijna direct onder het maaiveld voor. De omgeving van Meppel ligt veel lager en bestaat voornamelijk uit een vlakte van verspoelde dekzanden. Oorspronkelijk was deze vlakte bedekt met een dik pakket hoogveen. Het hoogveen is echter op grote schaal gewonnen waardoor het huidige maaiveld in de omgeving nu ongeveer op NAP niveau ligt.

De dekzandrug is in het Weichselien ontstaan¹, dit is een relatief koude periode die 115.000 jaar geleden begon en 11.755 jaar geleden eindigde. In het Weichselien kon door de kou nauwelijks vegetatie groeien, wat tot gevolg had dat de kale bodem onbeschermd aan de oppervlakte lag. De wind had vrij spel en zo ontstonden er duinen, zandkopjes en uitblazingsbekkens. Een groot deel van Nederland kwam tijdens deze ijstijd onder een deken van zand te liggen, vandaar ook de naam dekzand.

Aan het eind van de laatste ijstijd brak er een relatief warme periode aan, het Holoceen. Dit is het tijdvak waarin wij nu leven. Het vegetatiedek herstelde zich en daarmee werden de ruggen en dalen, die in de ijstijd waren ontstaan, vastgelegd. Ook nu nog zijn de toen ontstane hoogteverschillen in het land zichtbaar

Het dekzand is goed afgerond en gesorteerd. Het behoort tot de Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden.²

Voor de archeologie in het centrum van Meppel betekent dat eventuele archeologische waarden al direct aan de oppervlakte liggen. Dit maakt de archeologie zeer kwetsbaar. Uiteraard is er ook een kans dat de bodem opgehoogd is met een stedelijk ophogingspakket. Dit ophogingspakket zou de eventuele archeologische resten dan juist goed geconserveerd kunnen hebben.

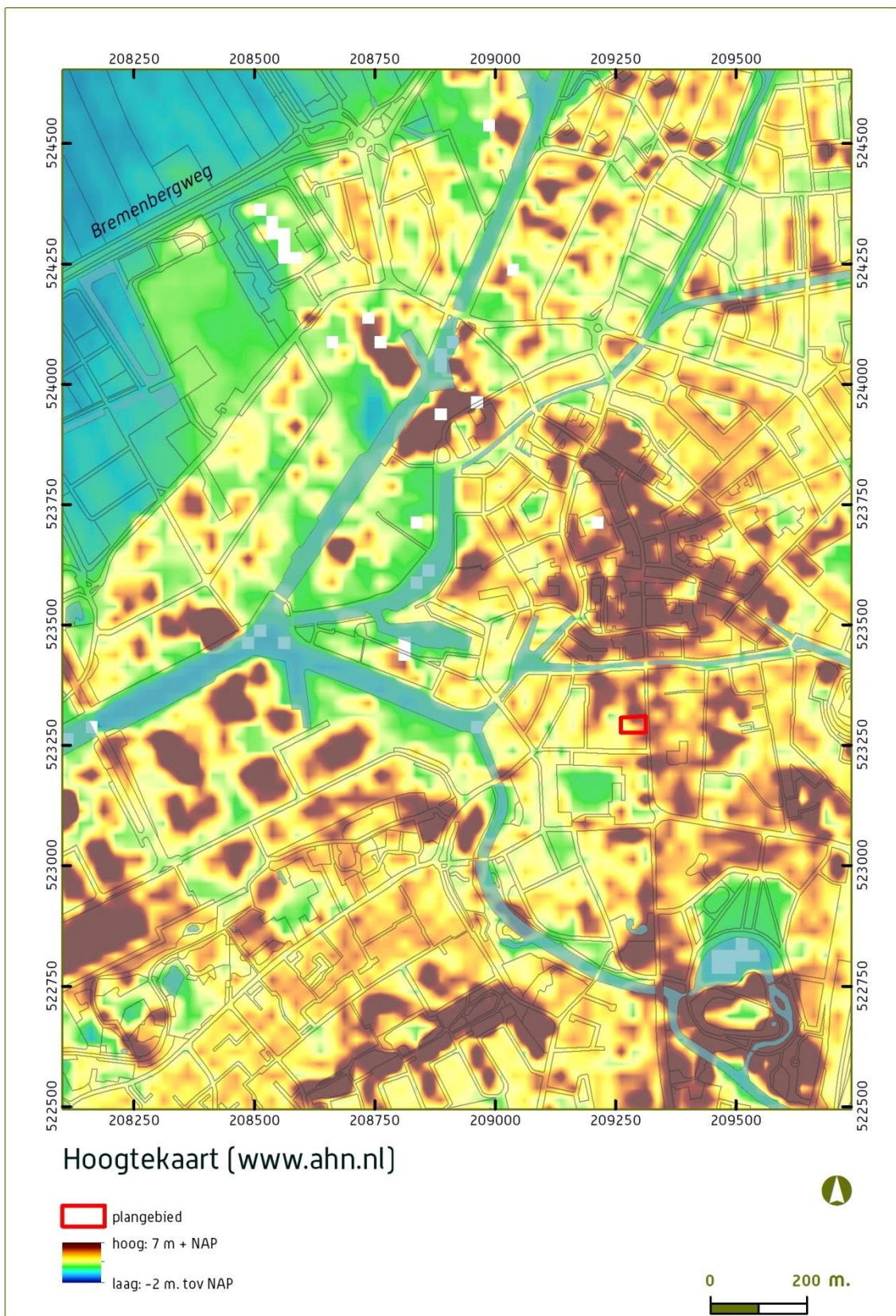
Bodem

Het plangebied bevindt zich in de historische kern van Meppel. Het terrein is vanaf 1865 voortdurend bebouwd geweest. Eerst heeft er een kerk en een pastorie gestaan. Deze zijn afgebroken om plaats te maken voor een hele grote bouwput. Vanaf 1965 heeft er vervolgens een uitbreiding van het postkantoor en een kantoor van randstad uitzendbureau gestaan. In de subparagraaf "Historie" zal hier wat dieper op ingegaan worden. Al deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de bovengrond sterk verstoord is geraakt. In de omgeving van het plangebied zijn meerdere archeologische onderzoeken geweest, maar daaruit bleek eveneens dat de natuurlijke

¹ Berendsen 2008a

² Mulder *et al* 2003

bodem (waarschijnlijk een podzol of enkeerdgrond) verdwenen is. De bodem is vermoedelijk dus sterk verstoord en bestaat uit een vaaggrond.

Figuur 3: Hoogtekaart (geëxtraheerd uit www.ahn.nl)

4.2 BEKENDE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Beleidsadvieskaart	hoge waarde
IKAW	ongekarteerd
Monumentnr.	14531: Historische kern: terrein met bewoningssporen vanaf de late Middeleeuwen
Waarnemingen	Meerdere maar niet in de directe omgeving van het plangebied (aan de zuidzijde van de hogeveense vaart) (Heerengracht)

Archeologische verwachtingskaarten

Er zijn twee archeologische verwachtingskaarten, namelijk de landelijke IKAW³ en de gemeentelijke beleidsadvieskaart⁴. De IKAW is afgeleid van de bodemkaart en derhalve te gebruiken tot een schaal van 1:50.000 (schaal van de bodemkaarten in Nederland). Op de IKAW is te zien dat ervoor het plangebied een onbekende trefkans van toepassing is. Dat komt omdat het plangebied bodemkundig ongekarteerd is vanwege de ligging in de binnenstad van Meppel.

De beleidsadvieskaart is veel nauwkeuriger dan de bodemkaart en deze kaart is tot een schaal van 1:10.000 te gebruiken. Dat komt omdat voor de vervaardiging van de beleidsadvieskaart het actuele hoogtebestand (AHN) gebruikt is om de schaal te verfijnen. Op de beleidsadvieskaart is te zien dat het plangebied op een archeologisch monument is gesitueerd

Monumenten

De terreinen waarvoor de archeologische waarde reeds vaststaat, dit zijn bijvoorbeeld oude kasteelterreinen, historische dorpskernen en archeologische vindplaatsen hebben van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een monument status gekregen.

Het plangebied bevindt zich binnen de laat Middeleeuwse kern van Meppel. De gehele kern heeft het monumentnummer 14531 gekregen. Het betreft Meppel, zoals weergegeven op de topografische militaire kaart van 1853. Meppel was oorspronkelijk een esgehucht (typologie T. Spek): tot 1422 een buurschap van het kerspel Kolderveen. Aan het eind van de 15e eeuw groeide Meppel uit tot een dorp met een belangrijke streekfunctie; eerst als overslagplaats en vanaf 1460 als markt. Stadsrechten verkreeg Meppel pas in 1809. Onder de kern bevinden zich mogelijk sporen van vroegere bewoning.

Waarnemingen

In de directe omgeving van het plangebied zijn enkele archeologische waarnemingen gedaan. Deze waarnemingen zijn aangemeld bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), die heeft ze opgenomen in een digitaal te raadplegen database (ARCHIS2). De waarnemingen die zich binnen een zone van 500 meter van het plangebied bevinden zullen hieronder beschreven worden.

³ ARCHIS2

424595: Hoofdstraat, Kerkplein

De Archeologische Begeleiding behelsde het toezicht houden op het deels verwijderen van bestaand riool en de aanleg van een nieuw riool. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd door G. van Dijk en zn. Midden Nederland BV. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van ca. 2700 m². Er zijn geen vondsten aangetroffen, enkel (het spoor van) de brug uit de Nieuwe Tijd.

428204: Herinrichtingsplan Prinsenplein en de Groenmarkt in Meppel

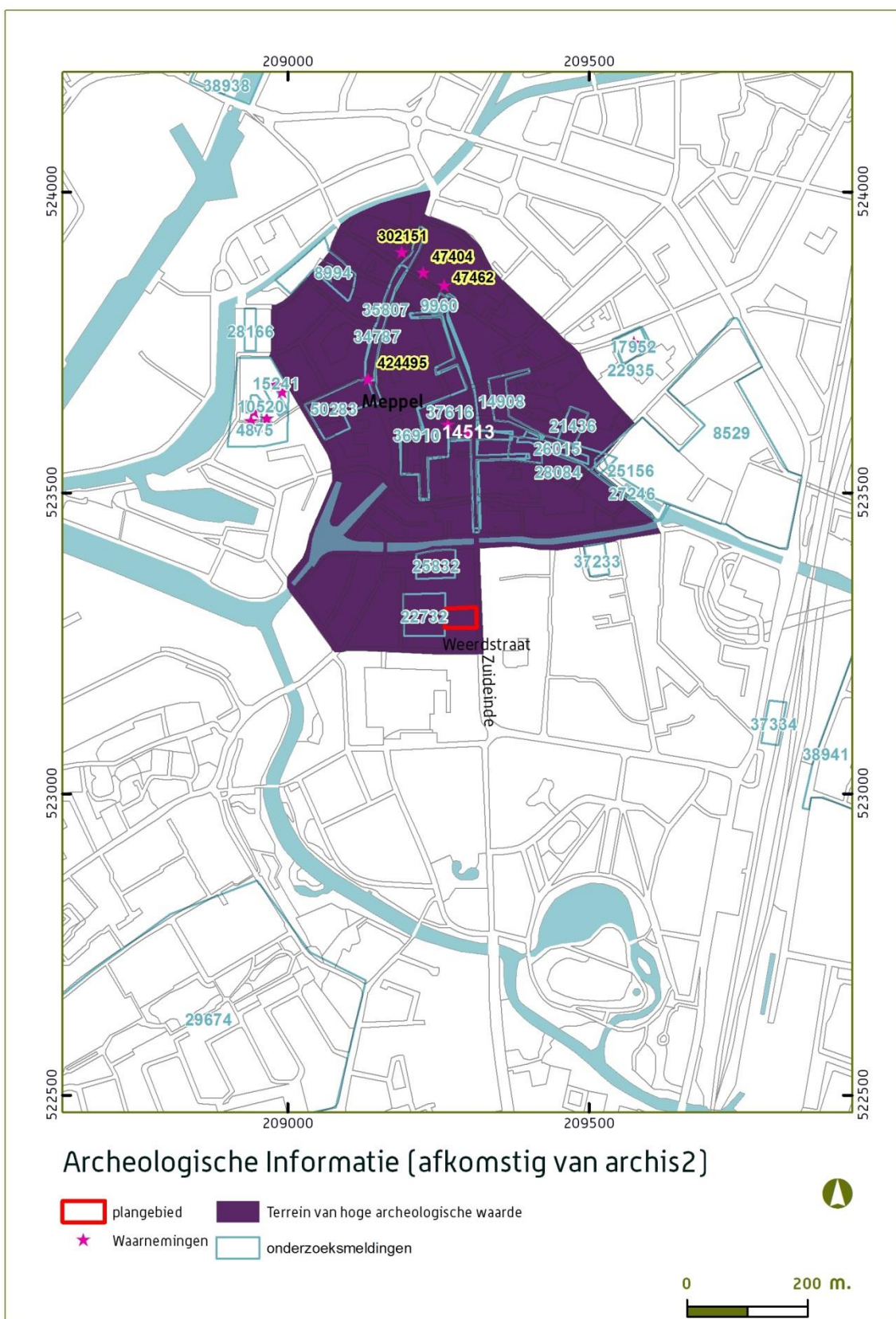
Naar aanleiding van de herinrichtingsplannen van het Prinsenplein en de Groenmarkt te Meppel heeft ARC bv in opdracht van de gemeente Meppel een archeologische begeleiding protocol opgraven uitgevoerd. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in april 2008 en betreft drie locaties aan het Prinsenplein. De aangetroffen archeologische sporen en vondsten zijn te relateren aan een gracht die vanaf de 16^e tot in het begin van de 20^e eeuw in gebruik is geweest. Deze gracht is in 1918 gedempt en daarna is het Prinsenplein ontstaan. De sporen en vondsten bestaan voornamelijk uit resten van walbeschoeiingen, houten palen en balken, en uit aardewerkscherven. De gracht is op basis van de studie van het aardewerk in de 16^e tot de 20^e eeuw te dateren. Oudere archeologische sporen zijn niet waargenomen.

434048: plangebied kromme elleboog

Naast het vele baksteenpuin (zowel handgevormd baksteen als jonger machinaal gevormd baksteen) is in boring 1 in het zeefresidu van de laag oude woon-/cultuurgrond een fragment vensterglas uit het begin van de 20e eeuw en een fragment witbakkend aardewerk met loodglazuur uit het eind van de 18^e eeuw/begin 19e eeuw aangetroffen. Gezien de bouwgeschiedenis van de locatie en het staken van de boringen op verhardingen, is de verwachting dat er nog veel muurresten van historische bebouwing in de ondergrond aanwezig zijn.

Onderzoeken

In de buurt van het plangebied zijn twee archeologische onderzoeken gedaan (25832, 22732. blauwe omkadering) maar daarbij zijn geen vindplaatsen vastgesteld. De bodem bleek sterk geroerd te zijn.

Figuur 4: Archeologische informatie

4.3 HISTORISCHE SITUATIE

Situatie 1811-1832	Onbebouwd
Situatie 1903	Bebouwd, katholieke kerk en pastorie gebouw
Datering bebouwing	Huidige bebouwing; 1997 (voormalig kantoor Randstad uitzendbureau)

Algemeen

(overgenomen van de gemeentelijke website van Meppel)

De naam Meppel is mogelijk afgeleid van Möppelt (esdoornbos, vergelijk het Engelse "maple"). Dat suggereert dat de eerste bewoners droge zandgronden tegenkwamen toen ze het gebied moesten ontginnen. Dat kan al gebeurd zijn in 1141 als Meppel in een oorkonde wordt genoemd. Toen was er echter nog geen sprake van een (bewonings)kern en stond er mogelijk verspreid een boerderij. Het gebied rondom Meppel is vermoedelijk ontgonnen doordat het onderdeel uitmaakte van de goederen van het Bisdom van de Sint Pieter in Utrecht en op de plaats van Meppel boerderijen werden opgericht om de gronden te beheren.

In het gebied waar zich nu de oude kern van Meppel bevindt, ligt het zand (dekzand) hoger dan in de omgeving en is daarmee een logische vestigingskeuze geweest. De vroege kern kan beschouwd worden als esachtige nederzetting, vergelijkbaar met de hoeven die elders in de gemeente zijn ontstaan in de 15^e eeuw.

Meppel is ontstaan op een punt waar verschillende waterwegen vanuit Noord-Nederland samenkomen, om vervolgens via het Meppelerdiep af te wateren op het Zwarte Water en het IJsselmeer.

In de middeleeuwen ontwikkelde Meppel zich tot een zelfstandige bestuurlijke en kerkelijke eenheid en groeide in ruimtelijke zin van een agrarische naar een meer stedelijke nederzetting. Door de goede ligging op een knooppunt van vaarwegen kon Meppel zich ontwikkelen tot een goederenoverslagplaats voor turf en hout uit Drenthe.

De 17^e eeuw was voor Meppel een tijd van grote bloei, mede dankzij de verveningen in de omgeving van Smilde en Hoogeveen. Verbindingen over water en land werden sterk verbeterd. De aanleg van de Drentsche Hoofdvaart en de Hoogeveense Vaart versterkte de positie van Meppel als knooppunt van vaarwegen.

In de 17^e eeuw ontwikkelde zich een sterke ambachtelijke bedrijvigheid zoals de zeildoekweverijen. De meer hinderverwekkende ambachtelijke bedrijven, zoals leerlooierijen en scheepstimmerbedrijven werden gevestigd langs de rand van de stad. Door verdere stadsgroei kwamen ook deze bedrijven binnen de stedelijke bebouwing te liggen.

Ook in de eerste helft van de 19e eeuw vond verdere uitbreiding vooral plaats door verdichting. Na 1850 kwam de eerste planmatige uitbreiding tot ontwikkeling. Een andere verandering van waardevolle betekenis betrof de infrastructuur. Zeer bepalend was de aanleg van de spoorlijn in 1863. De eerste planmatige stadsuitbreiding van na 1850 betrof dan ook het gebied tussen het Zuideinde en de spoorlijn. Daarnaast moet worden genoemd de omlegging van de Hoogeveense Vaart die niet meer door het stadscentrum maar via de Heerengracht verliep.

Tussen 1900 en 1950 breidt de stad op planmatige wijze verder uit. In het begin van de 20e eeuw krijgt Meppel er een aantal woongebieden bij, zoals de Stationsbuurt, de Oranjebuurt, de Indische buurt, Bleekerseiland en het Wilhelminapark. Het Wilhelminapark, naar ontwerp van Leonard Springer, werd aangelegd ten de noorden van de Reest. Het park moest niet alleen een aantrekkelijk groengebied vormen maar had ook tot doel om het waterpeil beheersbaar te krijgen. Rondom het park werd de bouw van herenhuizen en een villapark opgestart als uiting van de verworven rijkdom die samenhang met de toename van het belang van het vervoer over land. Toen vanaf de 19^e eeuw het belang van het vervoer over land steeds sterker werd, kreeg Meppel een centrale positie door de aanleg en verbetering van vele wegverbindingen met omliggende plaatsen (waaronder de straatweg Zwolle-Groningen) en vooral ook door het verwerven van een halteplaats op de spoorlijnen Zwolle-Groningen en Zwolle- Leeuwarden. Dit gaf Meppel opnieuw een grote economische impuls, met als gevolg de vestiging van bedrijvigheid in de buurt van het station, maar ook de eerder genoemde herenhuizen en het villagebied.

Locatiespecifiek

Meppel heeft een uitstekend digitaal toegankelijke historische vereniging: "oud meppel". Op de website van deze vereniging zijn vele foto's en archiefstukken te vinden die voorzien zijn van een uitgebreide beschrijving. De foto's en gegevens uit deze subparagraaf zijn dan ook voornamelijk afkomstig van de website van de historische vereniging: www.oudmeppel.nl.

Situatie tot 1830: onbebouwd

Het plangebied was tot 1830 onbebouwd en hoogstwaarschijnlijk in gebruik als grasland. In figuur 5 is te zien dat de weerdstraat en zuideinde al wel bestonden. Tussen de weerdstraat en de zuideinde stonden nog geen panden. Dat veranderde in 1866 toen de Roomskatholieke kerk gebouwd werd.

1866-1966: Kerk en pastorie

In figuur 6 is te zien dat het plangebied bebouwd is. De bebouwing dateert ongeveer uit 1866 en bestond uit een kerk en een pastoriegebouw (aan de zijde van het postkantoor) en enkele woonhuizen/winkels. In figuur 7 is een kaart te zien van de bebouwing tot 1966 en de panden die afgebroken zijn. Het plangebied is aangegeven met een oranje omkadering.

De kerk, gewijd aan Sint Stephanus, werd in 1866 gebouwd naar ontwerp van architect H.J. Wennekes. De kerk had drie gotische altaren. Omdat bij de bouw inferieure materialen waren gebruikt was in de jaren dertig een renovatie noodzakelijk, maar in 1960 besloot men een nieuwe kerk te bouwen naar een ontwerp van P. Starmans uit Utrecht. In de oude kerk brak in 1965 brand uit en deze werd 1966 gesloopt. (zie figuur 6 tot en met 9)

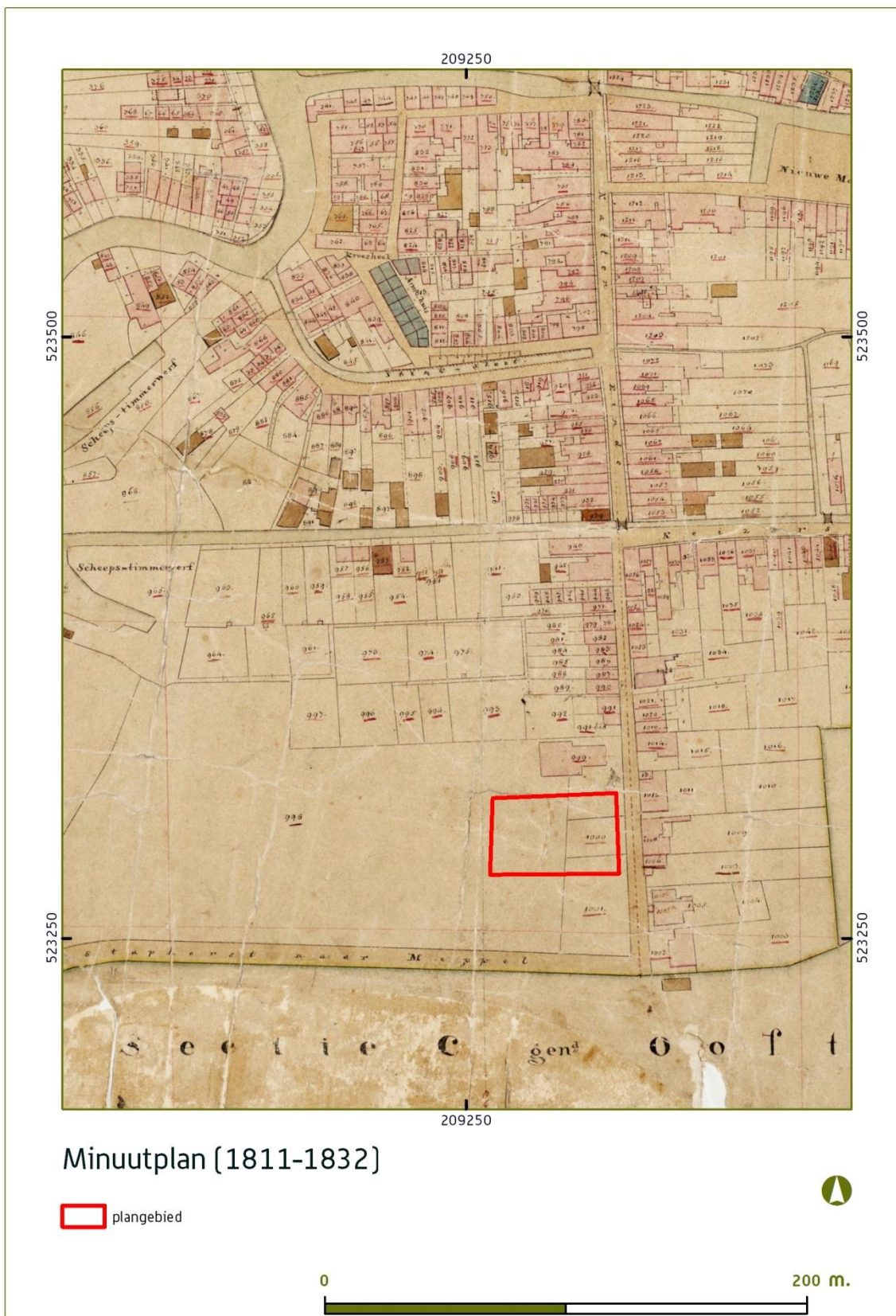
1966: Afbraak kerk en omliggende panden

In 1966 werden de kerk en de omliggende panden afgebroken. (figuur 10 tot en met 12).

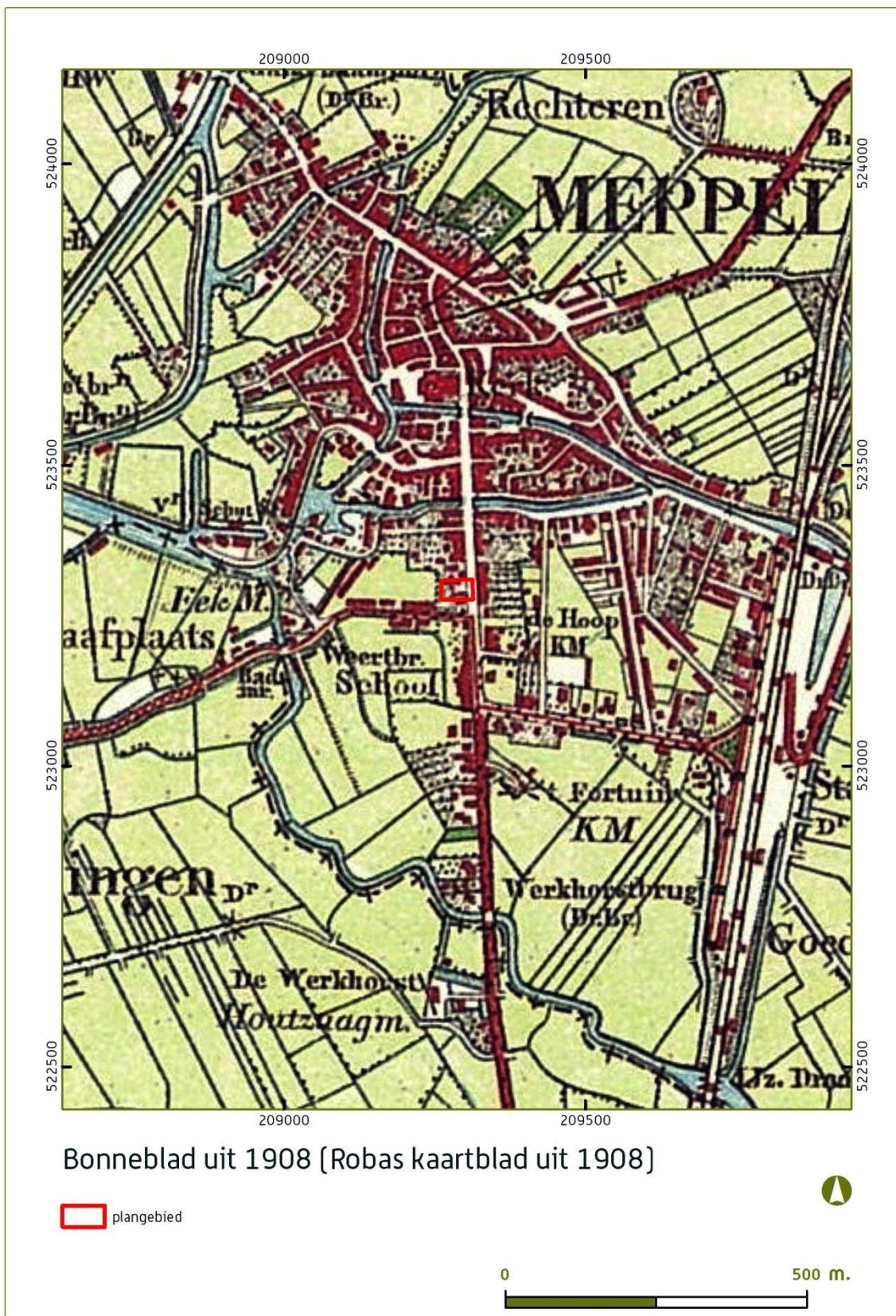
1980: uitbreiding postkantoor

In 1980 werd het postkantoor uitgebreid (figuur 13 en 14). Later werd het pand verbouwd en overgenomen door Randstad uitzend bureau (figuur 2a). Het kreeg nog meer ramen. Het pand van randstad dateert volgens de BAG-viewer uit 1997.

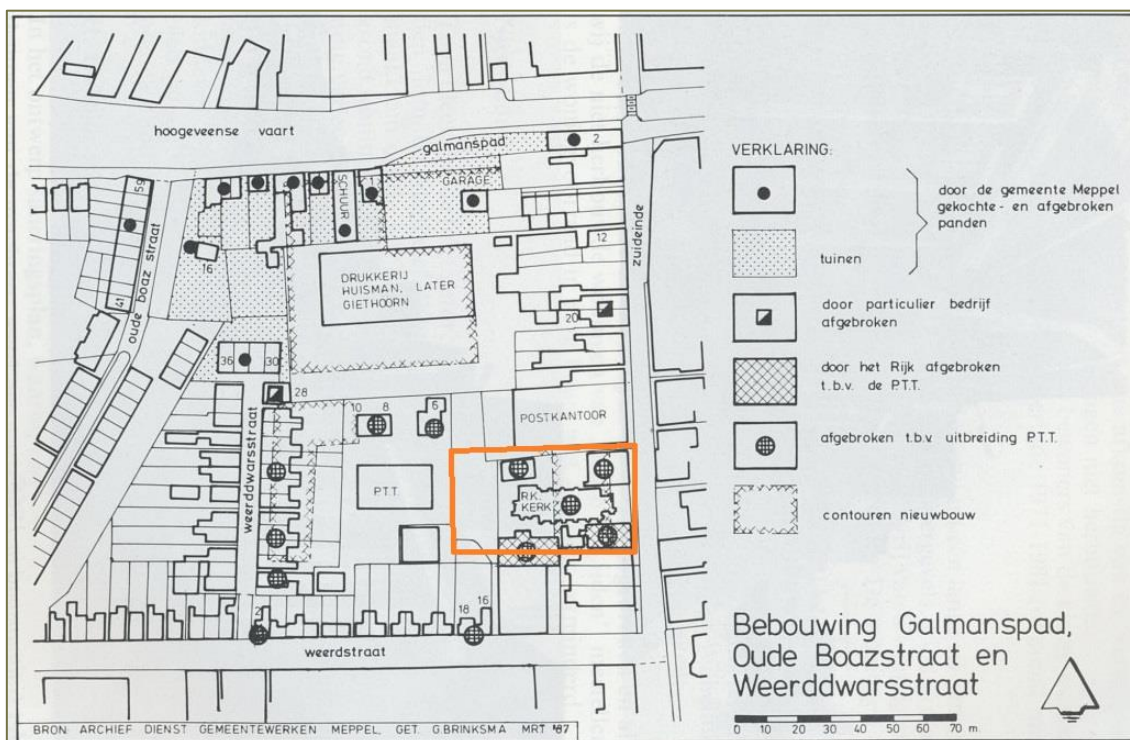
Het plangebied is hoogst waarschijnlijk sterk verstoord. Bovendien is het plangebied pas vanaf 1866 bebouwd geweest. De kans is zeer klein dat er archeologische resten bewaard zijn gebleven. Als er al funderingen bewaard zijn gebleven dan dateren deze uit de periode na 1866.

Figuur 5: Minuutplan 1811-1832 (afkomstig van watwaswaar.nl, vervolgens ge-georefererd)

Figuur 6: Bonneblad uit 1908 (afkomstig van watwaswaar.nl, vervolgens ge-georeferereerd)

Figuur 7: Situatie voor 1966: Er stonden 5 panden, o.a. een kerk een pastorie (uit kwartaalblad Oud Meppel, jaargang 9 uit 1987)

Figuur 8: Situatie 1910: rechts op de foto het gebouw waar het postkantoor in zat, dat gebouw staat er nog steeds, en links, waar de mooie dame op het bordes staat, de pastorie die hoorde bij de kerk. Dit gebouw is in 1966 afgebroken en daar bevindt zich nu een parkeerplaatsje met twee bomen.

Figuur 9: Situatie eind 19^e eeuw, het gebouw aan de zuidzijde van de kerk en de kerk staan duidelijk op deze prent afgebeeld. Deze gebouwen zijn in 1966 afgebroken.

Figuur 10: 1966: De kerk en de omliggende gebouwen zijn afgebroken en hebben plaats moeten maken voor een grote bouwput. Rechts op de foto bevindt zich het oude postkantoor (buiten beeld). Waarschijnlijk is bij dit gebeuren de bodem sterk verstoord geraakt.

Figuur 11: In de jaren '70 is het plangebied nog onbebouwd (parkeerplaats).

Figuur 12: Aan de rechterzijde van deze foto is te zien hoe het plangebied er tijdens de carnaval in eind jaren '70 uitgezien heeft. Het is nog grotendeels onbebouwd en gedeeltelijk in gebruik als parkeerplaats. Wellicht verbeeldt de optocht de verplaatsing van de kerk.

Figuur 13: Uitbreiding van het postkantoor in 1980.

Figuur 14: Foto uit 1985, links is het plangebied te zien.

5. GESPECIFICEERDE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Het plangebied ligt op een dekzandrug, evenals de rest van de historische kern van Meppel. Als er archeologische resten aanwezig zijn dan zijn deze vrij kwetsbaar. Er zijn immer na het ontstaan van de dekzandrug geen beschermende afzettingen over de rug afgezet. Het plangebied is hoogst waarschijnlijk pas vanaf 1866 bebouwd. Daarvoor was het in gebruik als landbouwgrond. In 1866 werden een kerk, een pastorie en een aantal anderen panden op het terrein gebouwd. In 1966 ontstond er een brand in de kerk waarna de kerk, die toch al niet zo stevig gebouwd was, werd afgebroken. Op de plek van het plangebied werden alle bestaande gebouwen gesloopt. Het plangebied heeft toen nog een tijdje dienst gedaan als parkeerplaats. In 1980 besloot het postkantoor om in zuidelijke richting uit te breiden. In 1997 werd op dezelfde plek een nieuw gebouw geplaatst dat voor een groot deel bestond uit glas.

Samenvattend hebben er dus zeer veel graafwerkzaamheden plaatsgevonden op de plek van het plangebied. Dit maakt de kans dat er intact archeologische waarden in de ondergrond aanwezig zijn zeer klein. In de directe omgeving van het plangebied zijn twee archeologische onderzoeken gedaan. Deze onderzoeken grenzen aan het plangebied. Bij deze onderzoeken werd aangetoond dat de bodem sterk verstoord was. Er bestaat uiteraard wel een gerede kans dat er nog diepe funderingen van bijvoorbeeld de kerk of het pastoriegebouw aanwezig zijn. Deze zijn echter niet zo oud en de gebouwen zijn al goed gedocumenteerd op foto's en op beschikbaar kaartmateriaal. Het heeft dus niet veel meerwaarde om de funderingen van deze afgebroken panden op te graven.

Vergeten Landschap acht het niet zinvol om nog een aantal aanvullende boringen te plaatsten. Zeer waarschijnlijk zullen de boringen vastlopen op puin en zullen een verstoorde bodemopbouw laten zien. Vergeten Landschap acht een archeologisch vervolgonderzoek niet noodzakelijk.

PERIODE	TREFKANS	ARGUMENTATIE
Steentijd (jagers en verzamelaars)	laag	Plangebied ligt niet aan open water en er zijn geen vondsten in de buurt gedaan die in deze tijd te dateren zijn
Neolithicum-Romeinse tijd	laag	Er zijn geen vondsten in de buurt van het plangebied aangetroffen die in deze periode te dateren zijn. Voor dekzandruggen geldt normaal een middelhoge tot hoge trefkans op vindplaatsen uit de periode Neolithicum-Romeinse tijd, maar omdat een plaggendeak ontbreekt en omdat de bodem verstoord is, is een lage trefkans aan het plangebied toegekend
Middeleeuwen-Nieuwe Tijd	laag	Het terrein is tot 1866 onbebouwd geweest. Daarna is het wel bebouwd, maar deze panden zijn in 1966 afgebroken. Het plangebied is daarbij zeer waarschijnlijk sterk verstoord geraakt

Tabel 2: Archeologische trefkans uitgesplitst per periode

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van een archeologisch monument. Het bureauonderzoek heeft echter uitgewezen dat het plangebied zeer waarschijnlijk sterk verstoord is als gevolg van graaf en bouwwerkzaamheden in het verleden. Historisch onderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied pas vanaf 1866 bebouwd is. In 1966 is alle bebouwing afgebroken. Vervolgens hebben er in 1980 en in 1997 wederom bouwwerkzaamheden plaatsgevonden op het terrein. Dit alles maakt dat de kans minimaal is dat er intacte archeologische waarden in de ondergrond aanwezig zijn.

- **Wat is de fysiek landschappelijke ligging van de locatie?**
Het plangebied bevindt zich op een dekzandrug.
- **Hoe is de bodemopbouw in het plangebied?**
De bodem is zeer waarschijnlijk verstoord.
- **Wat is de historische achtergrond van het plangebied.**
Er is veel bekend over de historie van het plangebied. Het terrein is vanaf 1865 voortdurend bebouwd geweest. Eerst heeft er een kerk en een pastorie gestaan. Deze zijn afgebroken om plaats te maken voor een hele grote bouwput. Vanaf 1965 heeft er vervolgens een uitbreiding van het postkantoor en een kantoor van randstad uitzendbureau gestaan.
- **Zijn er archeologische waarden te verwachten in het plangebied?**
De kans dat er archeologische waarden in de bodem bewaard zijn gebleven is nihil.
- **Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?**
Er bestaat een kans dat er nog diepe funderingen van bijvoorbeeld de kerk of het pastoriegebouw aanwezig zijn. Deze zijn echter niet zo oud en de gebouwen zijn al goed gedocumenteerd op foto's en op beschikbaar kaartmateriaal. Het heeft dus niet veel meerwaarde om de funderingen van deze afgebroken panden op te graven. Ze bevinden zich mogelijk op ca. 1 meter onder de huidige oppervlakte.
- **In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?**
Vergeten Landschap acht de kans uiterst klein dat er archeologische waarden aanwezig zijn. Zeer waarschijnlijk zijn de eventuele resten al in 1966 bij de grootschalige graafwerkzaamheden reeds verdwenen (zie figuur 10)

7. SELECTIEADVIES

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van een archeologisch monument. Het bureauonderzoek heeft echter uitgewezen dat het plangebied zeer waarschijnlijk sterk verstoord is als gevolg van graaf en bouwwerkzaamheden in het verleden. Een archeologisch vervolgonderzoek wordt derhalve ook niet zinvol geacht.

Hoewel het onderzoek zeer zorgvuldig is uitgevoerd kan nooit met honderd procent zekerheid vastgesteld worden dat er géén sprake is van een archeologische vindplaats.

Mochten er tijdens de eventuele graafwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan is men verplicht om dit te melden. Men kan zich hiervoor wenden tot de dienstdoende ambtenaar van de gemeente Meppel.

8. BRONNEN

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2008a: *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2008b: *De vorming van het land*, Assen.

Berendsen H.J.A. en E. Stouthamer, 2001: *Paleogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*, Assen.

Mulder, de. E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Nederlands Centrum van Normalisatie, 1989: *Classificatie van onverharde grondmonsters. NEN 5104*. Delft.

Spek, T., 2004: *Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch geografische studie*, Utrecht.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB), 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2.*, Gouda.

WEBSITES

ARCHIS2: www.archis.archis2.nl

BODEMLOKET, 2010: www.bodemloket.nl

BAG-viewer: pdok.nl/bagviewer/

BING (satellietbeeld): www.bing.com/maps/

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie: www.kich.nl

Oud meppel: www.oudmeppel.nl

Archeologie Meppel: www.archeologiemeppeel.nl

TOP 10 kaart: www.kadaster.nl

VERKLARENDE WOORDENLIJST

AHN	- Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	- Archeologische Monumenten Kaart
Archis	- Archeologische Database van Nederland
CAA	- Centraal Archeologisch Archief
CMA	- Centraal Monumenten Archief
DINO	- Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond
IKAW	- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
KICH	- KennisInfrastructuur CultuurHistorie
NUMIS	- Digitale muntvondstendatabase